

FEDERATIE FRANDO

WWW.KERKENLEVEN.BE

P900720 | AFGIFTEKANTOOR: 2099 ANTWERPEN X | AFZENDER: HALEWIJNLAAN 92 - 2050 ANTWERPEN

LICHTMISVIERING 2023 IN SINT-ANTONIUS
Net als Jezus een licht in de wereld zijn

Welkom

Op 2 februari was het ‘Lichtmis’. Op die dag herdenken wij de ‘opdracht van de Jezus in de tempel’. Hier in onze parochie is het een traditie om dit feest op de eerstkomende zondag na Lichtmis in de liturgie te vieren en de pas gedoopte kinderen met hun ouders hiervoor uit te nodigen.
Van harte welkom dus, lieve kinderen en goede ouders. Welkom in onze geloofsgemeenschap. Wij zijn blij dat wij het nieuwe leven in ons midden samen mogen vieren. Bijzonder welkom aan Jerome en zijn familie. **Jerome** wordt in deze viering gedoopt.
Welkom ook aan alle kinderen op weg naar hun Eerste Communie of hun Vormsel en aan hun zussen en broers. Wij vragen in deze viering dat God alle kinderen in ons midden mag zegenen.
Welkom u allen.

Wat betekent Lichtmis voor ons vandaag?

Met **Kerstmis** vierden wij de geboorte van Jezus in Bethlehem. De meest eenvoudige mensen, herders, kregen als eerste de boodschap van zijn geboorte en brachten Hem een bezoek. God kwam onder ons in zijn Zoon Jezus en in de eerste

plaats voor de minsten onder ons.

Met **Driekoningen** herdenken wij het bezoek van drie wijzen aan het kind Jezus. Zij kwamen die uit alle streken van de wereld. Hiermee wordt duidelijk dat God er is voor alle mensen.

Op **Lichtmis** draagt Maria Jezus letterlijk de wereld in. Jezus verschijnt nu de eerste maal onder het volk, m.a.w. Hij treed binnen in onze wereld en in ons leven.

Niet toevallig vieren we Lichtmis na de donkere maanden december en januari, want het licht keert lang-

zaam terug en dat wordt gevierd met kaarsjes.

Doop Jerome

Wij mogen nu allen getuigen zijn van de doop van Jerome. Een bijzonder moment in deze viering waar we ook allen bij betrokken zijn.

Voorbeden

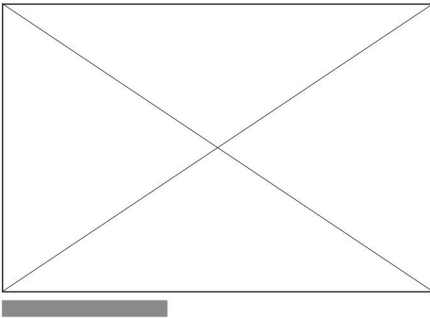
Wij bidden voor de kinderen die in het voorbije jaar gedoopt werden: *Felix Stevens, Thor Claes, Bazel Dobbelaere, Leo Puttemans, Odell Bollen, Amélie Corthout, Lucas Corthout, Jero-*

me Berghs

Dat ze Gods liefde mogen ervaren in de liefde van de mensen die hen omringen. Dat ze kunnen lachen en zingen, en eerlijk, troostende en bemoedigende woorden kunnen uitspreken. Dat ze kunnen luisteren naar de muziek van het leven en naar de stem van iemand die hen nodig heeft.
Dat ze kunnen gaan en staan, lopen en dansen. Dat ze Jezus volgen op de weg die leidt naar het volle geluk. Dat ze de wereld een stukje mooier mogen maken en vreugde brengen waar ze ook komen.

Gebed tot Maria

Wij bidden samen samen tot Maria, de moeder van Jezus en van ons allen.
Lieve moeder van Jezus, U weet wat er omgaat in ons hart nu wij met onze kinderen samenzijn in Gods huis.
Onze kinderen gaan hun weg, vandaag zijn ze licht en vreugde voor ons, morgen zijn ze zorg en pijn. Help ons er steeds te zijn, zoals U heeft voorgedaan.
Wij hebben U nodig, blijf ons nabij. Laat ons samen kijken naar uw Kind. Hij geeft ons hoop en toekomst.
Amen.

Colofon

DIENST PAROCHIEBLADEN
Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen
03 210 08 30
dienst.parochiebladen@kerknet.be

ALGEMENE REDACTIE
Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen
03 210 08 40
redactie.kerkenleven@kerknet.be
secretariaat.kl@kerknet.be
www.kerkenleven.be

PUBLICITEIT
Trevi plus bvba
Meerlaan 9, 9620 Zottegem
09 360 48 54 • fax 09 367 49 88
katrien.lannoo@treviplus.be
www.treviplus.be

Copyright
Alle teksten, foto's en beeldmateriaal uit **KERK & leven** zijn auteursrechtelijk beschermd. Zonder toestemming van de uitgever mogen ze op geen enkele wijze worden verspreid. De uitgever is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de advertenties. Lezersbrieven moeten naam en adres vermelden. De redactie behoudt zich het recht teksten in te korten of te weigeren. **KERK & leven** is een uitgave van Kerk en Media vzw

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Herman Cosijns

Diocesane redactie Aartsbisdom
Filip Ceulemans, 03 202 84 35,
filip.ceulemans@kerknet.be
Tony Dupont, 011 23 08 80,
tony.dupont@kerknet.be
Frederik de Merodestraat 18, 2800 Mechelen

ABONNEMENTEN
Philippe Nachtergaele
P. Nollekensstraat 145,
3010 Kessel-Lo
philippe.nachtergaele@gmail.com

REDACTIECONTACTPERSOON
SINT-ANTONIUS
Leo Swinnen
Platte-Lostraat 202,
3010 Kessel-Lo
gsm 0496 214 614
leo.swinnen@telenet.be

REDACTIECONTACTPERSOON
DON BOSCO
Gilberte Havet
Grensstraat 79,
3010 Kessel-Lo
tel. 016 25 45 87
gilberte.havet@gmail.com

REDACTIECONTACTPERSOON
SINT-FRANCISCUS
Herman Van Overbeke
Kasteelstraat 58,
3330 Korbeek-Lo
tel. 016 250593 gsm 0474 893766
hv.overbeke@telenet.be

EINDREDACTIE FRANDO
Leo Page
Verenigingstraat 21
3010 Kessel-Lo
tel. 016 252151 gsm 0479 508178
leopage42@gmail.com

CONTACTADRESSEN
DON BOSCO
Jef Wauters,
Cristianlaan 43,
3010 Kessel-Lo
tel. 016 25 58 92 gsm 0485 06 30 38

SINT-ANTONIUS
Mathieu Voets, Volhardingslaan 30,
3001 Heverlee (0475/675667)
Parochiesecretariaat: Léon Schreursvest 33,
3001 Heverlee

SINT-FRANCISCUS
Parochiesecretariaat
Tiensesteenweg 190,
3001 Heverlee
Open op dinsdag en donderdag
van 09.30 u. - 11.30 u.
Het kan nuttig zijn vooraf te bellen
op 016 25 04 59
of liefst op **0492 319215**

VIERINGEN

SINT-FRANCISCUS

Woensdag 22 februari 2023 20 u. Aswoensdag Zoneviering in Linden

Wil je vervoer naar deze viering. Laat dan iets weten op 016 250459 (secretariaat parochie) of op 0479539658 Lieven Dries

Zondag 26 februari 2023

1ste zo van de vasten
10 u. Eucharistieviering
Intentie Pieter Coen (†22/2/1987)
Intentie voor de fam. **Van Den Bergh-Janssens** Eduard, Bernardine en Luc
Voorganger: Zonepastor Rony Timmermans
Lector: François Barrette
Zang: Guy Saenen
Orgel: Anna Rusakova

Zondag 5 maart 2023

2de zo van de vasten
10 u. Eucharistieviering
Kruisoplegging vormsel en drankje na de viering
Voorganger: Rony Timmermans
Assistent: Lieven Dries
Lectoren: Kinderen
Zang: Pieter Vanderveken
Orgel: Herman Baumers

SINT-ANTONIUS

Zondag 26 februari

1ste zondag in de veertigdagentijd
11 u. viering met koor- en samen-zang
Voorganger: Pater Walter Verhelst
Assistent: Mathieu Voets
Lector: Hilde Sinap
Homilie: Pater Walter Verhelst
Beelden: Leo Swinnen

Zondag 5 maart

2de zondag in de veertigdagentijd
11 u. viering met koor- en samen-zang
Voorganger: Myriam Neves
Assistent: Mirjam Van Lammeren
Lector: Hilde Pex
Homilie: campagnefilm
Beelden: Leo Swinnen

DON BOSCO

Vieringen in 2023 om 10.30 u.

wo 22 febr - 20 u. **Aswoensdagviering met Pastorale zone**
zo 26 febr. - 1e zondag veertigdagen-tijd
zo 12 maart - 3e zondag veertigdagen-tijd
zo 6 maart - 5e zondag veertigdagen-tijd
zo 2 april - Palmzondag
do 6 april - Witte Donderdag
vr 7 april - Goede Vrijdag
zt 8 april - PAASWAKE 20u

KALENDERBLAADJE

Zo ging het ook... Onze voorouders hebben het tot in de dertiende eeuw zonder suiker moeten stellen, tot in de veertiende eeuw zonder kolen, tot in de zestiende eeuw zonder boter op hun brood, tot in de zeventiende eeuw zonder thee of zeep, tot in de negentiende eeuw zonder gas, lucifers en elektrische stroom, tot in de twintigste eeuw zonder auto's en zonder conserven. Druft iemand nog te klagen?

KBC-kalender 2 februari 2023

Oecumenische gebedsviering

Tot voor enkele jaren was er op de zondag in de gebedsweek voor de eenheid van de christelijke kerken een oecumenische gebedsviering. Verschillende christelijke gemeenschappen van het Leuvense werkten hieraan mee. Het wereldwijde centrale thema werd telkens aangereikt door kerken uit een bepaald land of regio. Wij stelden een

Ik ga alvast...

*Ik ga alvast want ik ben zo moe,
maar weet je wat ik doe,
'k laat hier en daar een lichtje aan,
dan moet jij straks,
als jij ook komt,
niet door het donker gaan.
Chris Helleputte*

Op maandag 13 februari 2023 namen wij in de Sint-Franciscuskerk Heverlee afscheid van de heer **Raymond Debie**, weduwnaar van Romaine Vanderhulst, lid van het zangkoor Blij Rondeel en het Sint-Franciscuskoor, lid van Samana en OKRA, gewezen medewerker Brouwerij Stella Artois, geboren te Leuven op 24 december 1927 en godvruchtig overleden te Leuven in residentie Dijlehof op 3 februari 2023. De Sint-Franciscusgemeenschap zal hem gedenken in de viering van Allerheiligen op 1 november 2023. *****

Papa, pa, opa, Raymond, velen hebben jou altijd als een goed lachs man gekend, steeds klaar voor een grap. Voorbeeld : de eerste maal dat nonkel Julien kwam eten bij de ganse familie DEBIE en vroeg aan jou om even de schotel met charchuterie door te geven, je smeed de volledige schotel met charcuterie van de ene kant van de tafel naar de andere kant, hoeveel malen heb je ons dat niet vertelt, met nog steeds dezelfde guitige fonkeloogjes. Ja, we hebben vele super leuke familiefeesten meegemaakt. Niets was jou teveel als je iemand kon helpen, dan deed je dat met veel plezier.

En ook voor lekker eten met een goede pint was je steeds te vinden. Maar als kinderen van ... was je soms wel streng maar toch rechtvaardig. We werden met vaste christelijke waarden opgevoed en ...neen was neen ... en dan werd er niet meer

algemeen schema van de viering op, en elke gemeenschap verzorgde een gedeelte, al was het maar een enkele voorbede.

Drie jaar geleden beslisten we om het in de toekomst over een andere boeg te gooien: elkaar beter leren kennen door voortaan elk jaar bij een andere christelijke gemeenschap te gast zijn in hun 'eigen'

over gediscussieerd ... zowel papa als mama deden dit op dezelfde correcte manier ... en ik moet zeggen ... het heeft ons geen kwaad gedaan. Hierdoor zijn we geworden wie we nu zijn en daar zijn we jullie zeer dankbaar voor. (hoewel ... toen op dat moment misschien iets minder)

Wie Raymond goed gekend heeft weet, er waren 3 belangrijke dingen in zijn leven :

- zijn gezin en familie
- “de Stella” waar je dan ook je jubileum mocht vieren en ...
- het zangkoor Blij Rondeel

Als jonge kinderen hebben we ongelooflijk veel mooie momenten gehad : de vakanties naar Zwitserland, Oostenrijk of het Zwarte woud, want de zuivere berglucht deed onze Eric goed. Steeds altijd perfect gedoseerd, een dagje voor de ouders een dagje voor de kids ... Parochiefeesten , het buurtfeest / BBQ van de SPAANSE KROON, vele leuke momenten ... En dan natuurlijk de woensdagen, deze waren heilig, niets of niemand kon je weerhouden om iedere woensdag, jaar na jaar, naar “ ‘t zangkoor” te gaan, ook bij al hun concerten en feestjes, uitstappen naar Ovifat ... waren we paraat ... Al die leuke momenten, maakte het steeds weer iets om naar uit te kijken, ook voor ons en ons mama. En dan zeker niet te vergeten, de sinterklaasfeesten bij “de Stella”, ons Bieke was er een graag gezien man ... en dat ondervond Eric pas echt toen hij bij de Stella een vakantiejob ging doen, ons Bieke hier en ons Bieke daar ...

en later toen we wat ouder werden, begonnen we “diene plezante Raymond” ook te kennen.

Er waren ook de zondagen dat we gingen wandelen met de “Stel-lastappers” en “het bal van de Stella met partner (waar ons mama naar hartelust kon dansen, want walsen deden jullie als de beste). Al die uitstappen, waar we ook altijd allemaal welkom waren.

Tot de dag was aangebroken, waar onze papa werd aangeboden om met brugpensioen te gaan. En toen werd het “Stella–hoofdstuk” afgesloten, maar waar je steeds met veel trots terug keek naar al die mooie jaren, dat je met hart en ziel, daar had ge-

viering. Dat gebeurde voor het eerst in januari 2020 bij de Evangelische Kerk op de Sint-Jansbergsesteenweg in Heverlee.

De twee volgende jaren heeft Covid roet in het eten gegooid en was er geen gemeenschappelijke viering.

Voor 2023 was de Rooms-katholieke kerk gastheer en ging de (gebed-)viering door in de Sint-Geertruikerk in Leuven-Centrum. Voorganger was Mia Bertmans en het Gertroukooor verleende zijn muzikale medewerking. Na de viering konden we nog napraten bij koffie en koek in het Geertruihof.

werkt.

Spijtig genoeg keerde het geluk voor jullie als Koppel, er werd Alzheimer vastgesteld bij mama ... Maar je zorgde zo goed voor haar, ieder mooi moment koesterde je en toen ons mama moest opgenomen worden in de “Wingerd” was je daar elke dag. Je ging zoals het hoorde iedere dag langs en hielp in de woning 4 met wafels bakken en je entertainde personeel en patiënten. Na het overlijden van mama, was je nog steeds die lieve warme opa en papa, waar je altijd op kon rekenen. Je stond voor iedereen van ons altijd klaar.

Je werd niet alleen mijn papa, maar ook mijn beste vriend, je kon me sussen en aan het lachen brengen. Je was ook steeds paraat als we ergens gingen eten of een uitstap maken, bij de communiefeesten, kerstfeesten ... je was er steeds graag bij en zorgde voor de nodige sfeer en vele knuffels voor je kleinkinderen, want daar was je zo trots op. En toen begon je een beetje te sukelen, je ogen lieten je stilletjes in de steek, het wandelen ging al iets moeilijker en je voelde dat het allemaal wat moeilijker werd... samen kozen we voor het Dijlehof. ...Met heel veel warmte en liefde werd je verzorgd, steeds klaar voor een grap uit te halen samen met het personeel en o wee ... geen kwaad woord hé, want ze waren allemaal zo goed voor je. “Martine, kan je het mandje met snoepjes nog eens bijvullen, het is bijna op, want ze komen langs alvorens ze naar huis gaan.” Een knuffel, een warme slaapzacht groet, super fijn vond je het.

Tot op het laatste moment ... werd je omringd door de kleinkinderen, kinderen, schoonkinderen en familie en personeel met steeds evenveel liefde en warmte ... je hebt hard gevochten tot op het einde, maar je bent nu rustig gegaan.

Liefste papa, pa, opa, Raymond, broer, ... we zullen je ongelooflijk missen en nog heel veel denken aan al die mooie momenten dat we samen deelden. Slaapzacht, je kan nu naar mama gaan en rust nemen.

Vervolgt op pagina 3

Stikstof: van zegen naar vloek?

Prof. Rudy Van Diggelen

Op dinsdag 07 februari ging deze lezing van UDLL door in aula Pieter De Somer, met als titel "Stikstof: van zegen naar vloek?" door prof. Rudy Van Diggelen, Global Change Ecology Excellence Center Universiteit Antwerpen.

Stikstof is een essentieel nutriënt voor planten. In de gematigde zone wordt de productie van biomassa in de praktijk meestal door stikstof beperkt. Meer stikstof betekent meer product. De ontwikkeling van een techniek om stikstof uit de lucht te binden tot door planten opneembare verbindingen was daarom een grote doorbraak die het mogelijk maakte om veel meer voedsel te produceren en meer mensen te voeden. Na de Tweede Wereldoorlog groeiden zowel de bevolking als ook de economie exponentieel waardoor de vraag naar voedsel sterk groeide, zowel kwantitatief als kwalitatief. Dit werd beantwoord door de landbouw sterk te intensiveren, waardoor ook de vraag naar meststof exponentieel toenam. Ook verander-

de het consumptiepatroon en verdubbelde de hoeveelheid geconsumeerd vlees van minder dan 40 kg per persoon in de jaren 50 tot ca. 80 kg p.p. nu. De productie van al dat vlees zorgt tegelijkertijd voor de productie van grote hoeveelheden mest, waarvan het vluchtige deel - voornamelijk ammoniak- deels in de atmosfeer terecht komt.

Niet alleen de landbouwsector groeide, ook het transport nam sterk toe. Het aantal auto's in 2020 was ruim meer dan het tienvoudige van dat in 1950 en het aantal afgelegde km's nam nog sterker toe. Samen met de sterk gegroeide industrie zorgde de transportsector voor een grote uitstoot aan geoxideerde stikstof - de zogenaamde NOx - naar de atmosfeer.

Door deze ontwikkelingen nam de stikstofconcentratie in de lucht toe en daarmee de stikstofdepositie, ook op natuurgebieden. Ook daar wordt de productiviteit van groene planten vrijwel altijd beperkt door de hoeveelheid beschikbare stikstof en het toegenomen aanbod vanuit de lucht leidde zowel tot een toename van de biomassa als tot een verschuiving in de soortensamenstelling. De heides vergrasten en de bossen verbramden. Voor elk Europees Habitattype zijn zogenaamde kritische belastingen voor stikstofdepositie bepaald die niet overschreden mogen worden om het Habitattype in stand te houden.

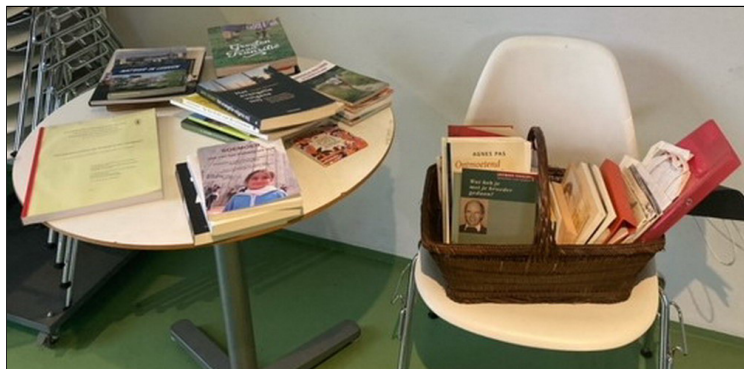
Om deze ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan werd en wordt allereerst ingezet op interne maatregelen in natuurgebieden zoals extra maaien, vaker plaggen en ande-

re beheertechnieken. Reeds geruime tijd is echter duidelijk dat deze technieken niet voldoende zijn om het toegenomen stikstofaanbod te compenseren.

Er wordt daarom ook ingezet op externe maatregelen om de stikstofconcentratie in de lucht af te laten nemen. Allereerst betreft dit technische maatregelen: voor de transportsector betreft dit bv. aanpassingen aan verbrandingsmotoren, voor de landbouwsector gaat het bv. om gesloten stallen met luchtwassers en aanpassing van het diervoer met minder stikstof. De resultaten van deze maatregelen waren in eerste instantie veelbelovend: tot ca. 2015 nam de stikstofdepositie in Vlaanderen af met ca. 35%. Na 2015 stagneerden de getallen, met name de ammoniak depositie daalde niet verder maar nam zelfs iets toe. De NOx depositie nam wel verder af, zij het weinig. Al met al lijken de doelstellingen van de Vlaamse overheid om de oppervlakte natuur met overschrijding van de kritische lasten in 2030 minstens een derde lager te laten zijn dan in 2005 steeds minder haalbaar.

De Vlaamse regering heeft daarom in februari 2022 een zogenaamd stikstofakkoord gesloten waarin afspraken worden gemaakt om de stikstofuitstoot vanuit de landbouw te reduceren door enerzijds het aantal bedrijven te verminderen, anderzijds de veestapel te verkleinen om zodoende de uitstoot per bedrijf te beperken. Dit plan is momenteel inzet van een zeer geagiteerde discussie.

DE WONDERBARE BOEKVERMENIGVULDIGING

Op het einde van een viering in het Don Boscocentrum viel mijn oog toevallig op een mand vol boeken. Deze boeken kan je lenen of ruilen voor eigen boeken wiens inhoud je met anderen wil delen.

Uit nieuwsgierigheid doorzocht ik de mand en vond tussen de onvermijdelijke afdankertjes enkele boeken waarvan de titel en de korte inhoud op de achterflap me aanspraken.

Een boek dat ik met veel aandacht gelezen heb, is het boek 'God en de moraal' van Rochus Zuurmond, hoogleraar Bijbelse Theologie aan de Universiteit van Amsterdam.

De schrijver maant ons aan tot voorzichtigheid wanneer we de gedragsregels van de Tien Geboden en de Bergrede zomaar klakkeloos overnemen. Deze zijn ontstaan onder andere omstandigheden dan de onze, met ander normen en waarden.

Om het bij één voorbeeld te houden. Het zesde gebod verbiedt het doodslaan. Dit gebod gaat oorspronkelijk niet over het doden van mensen in het algemeen maar over het doden van mensen 'op eigen ge-

zag'. De doodstraf door steniging of het doden van valse profeten viel niet onder dit gebod.

De Bijbel gaat niet over wat mag of niet mag, maar over de vraag waar in de samenleving de werkelijke macht ligt om goed of kwaad te doen. Welke god of macht laten we in onze samenleving gelden als de beslissende? Is dat een macht die onder ons verschijnt als 'solidariteit'? Of verschijnt hij als geweld, hebzucht en roof?

Even terug naar het voorbeeld van de doodstraf. Welke macht is hier aan het werk? Zeker niet die van de god van bevrijding en naastenliefde. Het kan anders!

Wie dit leest, vraag zich wellicht af wat de titel boven deze tekst te betekenen heeft. Simpelweg het volgende. Beschouw het ontlennen van een boek uit het mandje als een uitnodiging om er zelf één of meerdere in achter te laten. Alleen zo handelend slagen we erin om het aanbod aan boeken te vermeerderen en elkaars 'leeshonger' te stillen.

Frans Dumont

AARDBEVING SYRIË-TURKIJE

Sinds de zware aardbevingen die maandag 6 februari het grensgebied tussen Syrië en Turkije troffen, is het dodental blijven stijgen tot het meest recente, hallucinante cijfer van 33.000 doden en is de behoefte aan hulp voor vele duizenden overlevenden toegenomen. Geconfronteerd met deze noodsituatie doet het 12-12 Consortium een oproep tot solidariteit om financiële steun in te zamelen voor de financiering van de activiteiten van de 7 lidorganisaties die noodhulp voor de slachtoffers organiseren in de getroffen gebieden.

De 7 leden van het Consortium 12-12 (Caritas International, Dokters van de Wereld, Handicap International, Oxfam België, Rode Kruis, Plan International België en UNICEF België) slaan de handen in elkaar. "Er is dringend hulp nodig, op zowel korte als lange termijn. Daarom roepen we iedereen op om samen in actie te komen voor de slachtoffers van deze humanitaire ramp. Het gekende rekeningnummer 12-12 is sinds vandaag geopend voor de slachtoffers in Turkije en Syrië", zegt 12-12 Coördinator Gilles Van Moortel.

Caritas International België : In Aleppo, Hama en Lattakia opende Caritas Syrië 'shelters' en verdeelt het allerlei artikelen en benodigheden om de meeste kwetsbare per-

sonen te ondersteunen. Bij Caritas Turkije werd meteen een 'infolijn' gelanceerd om diverse vormen van bijstand te kunnen geven aan de overlevenden. De organisatie werkt nauw samen met de plaatselijke autoriteiten om informatie te verzamelen en de humanitaire steun vorm te geven. Teams van Caritas verzamelden dakloze overlevenden op veilige plekken. Ze verdelen warme maaltijden en kleren. **Handicap International** heeft zijn teams ingezet om hulp te bieden aan de slachtoffers van de aardbeving. De teams van Handicap International zullen revalidatiediensten verlenen aan de slachtoffers, zodat ze zo snel mogelijk opnieuw mobiel zijn en zodat langdurige gevolgen kunnen worden voorkomen. De organisatie biedt ook psychologische hulp en bezorgt de juiste mobiliteitshulpmiddelen zoals rolstoelen en krukken. Handicap International heeft samen met zijn Syrische partners momenteel al een team van 200 mensen in Syrië. Er zijn onder meer al 45 kinesitherapeuten en 17 ortho-prothesisten aan het werk om hulp te bieden aan de slachtoffers. Meer dan 50 specialisten in psychosociale ondersteuning staan klaar om overlevenden bij te staan met psychologische eerste hulp. Dit team zal de komende dagen nog versterkt worden. **Oxfam** werkt in Syrië en Turkije samen met lokale partners, inter-

ationale agentschappen en maatschappelijke organisaties. Op dit moment verzamelen we fondsen zodat we snel water, sanitaire voorzieningen, onderdak en voedsel kunnen voorzien.

In Turkije werkt Oxfam al jaren met zowel vluchtelingen als Turkse gemeenschappen. Voor deze ramp zullen we ons richten op diegene die het zwaarst door deze ramp zijn getroffen.

Het Oxfam-team in Syrië werkt sinds 2013 samen met lokale partners. Vorig jaar bereikten we 1,4 miljoen mensen door watervoorzieningen te repareren die door het conflict waren beschadigd. Deze teams hebben de kennis, ervaring en relaties die nodig zijn om met de gemeenschappen samen te werken. En hoewel onmiddellijk overleven de prioriteit is, beginnen we nu ook al met het gezamenlijk plannen van de lange, moeilijke weg naar wederopbouw. Want mensen mogen niet zonder bescherming achterblijven als de volgende crisis komt. **Giften zijn welkom via het 12-12 bankrekeningnummer BE 19 0000 0000 1212 en online via www.1212.be** De 12-12 oproep start vandaag en loopt tot 31 juli 2023. Elke donatie die in deze periode voor een minimumbedrag van 40 euro wordt gedaan, geeft volgend jaar, in 2024, recht op een fiscaal attest.

BROEDER RAYMOND, RUST NU MAAR...

(Vervolg van overlijdensbericht Raymond op pag.2)

Goede Koor vriend, wat een vergissing, ik bedoel allerbeste koorvriend. Een boegbeeld uit de koor-tijd.

Vele Jaren zong je met jouw gekende enthousiasme en gedrevenheid bij de koren binnen de parochiale Sint-franciscus gemeenschap: Koor Blij Rondeel, gregoriaans koor en Sint-franciscuskoor. De keer dat je er eens niet was keek iedereen bekommerd in het rond: wat scheelt er?

Zelfs als je zicht begon af te nemen was je content partituren met grote tekst en notenbalken te krijgen zodat je makkelijk kon volgen en geen verkeerde lage bas-noot kon zingen.

Aan gezellige vriendschap, Raymond, ontbrak het nooit toen jij er was.

EINDLOOS lang, zou ik je kunnen onderhouden over de koor-esbattermenten waaraan, Raymond, mee geschiedenis schreef. Hier toch eentje vanuit de sketjes opgevoerd door de "bas-genoten". Uw nu nog goede vriend Gust, had steeds illustere ideeën. Hij bouwde een flessenorgel. Weet je nog Raymond; je werd tot flessen-organist gebombardeerd. Uren aan een stuk hebt geoefend en je speelde, majestueus het bekende: **Broeder Raymond, broeder Raymond. Rust nu maar, rust nu maar. alle klokken luiden... Bim bam bom.**

LEIVES IN OKRA SF - Deel 2 Woordenboek

Woorden: Uit de vele woorden heb ik er enkele willekeurig weerhouden:

- **aalbes:** zieëbeis
- **aambeien:** spieëñ
- **aars:** olleke
- **baby:** beebec
- **bakfiets:** triporteur
- **bidden:** leize
- **bosbessen:** krakkebeize
- **centrale verwarming:** sjoffas
- **Damiaanplein;** kiekemet
- **dronken:** e stik in zen voëte
- **dwingen:** pessekweire
- **een badpak:** ne majo
- **bustenhouder:** a tèttegareel
- **een corset:** een jein
- **een gesprek:** ne parol
- **een jong meisje:** een gamine
- **een klapei:** e sjeddergat
- **een schooljuffrouw:** een schoolmistes
- **een zak frieten:** nen uire frit
- **enkels:** kneuselle
- **flirten:** flikflakken
- **flauw vallen;** kolk worden
- **geduld hebben:** pochense emme
- **geks:** va lëukke getikt
- **gras:** jes
- **haken:** krosjtère
- **haring:** iering
- **hatelijk iemand:** nen étfretter
- **het pootje:** het poeke
- **het voetpad;** de brooi
- **hij heeft een rood hoofd:** à é nèkop gelak nen blusémer
- **hij is zeer gewiekst:** aa is dei tien zifte gedon
- **iemand die vlug van mening verandert:**

- ne kazakkendrooier
- **iemand een loer draaien:** iemand e fitsel steike
- **iemand wurgen:** iet vernèbbele
- **ik ben heel erg dronken:** ik em e goe stik in men kammezuil
- **ik heb teveel gegeten:** ik zen verboeft geite
- **jeuk:** jitsel
- **kapot maken:** verdistruwere
- **kast:** schapproeë
- **kermis:** de fuur
- **kittelen:** kojkelen
- **klagen:** lammeteire
- **een wasbakje:** lavemeinke
- **een kleine wonde:** e maijke
- **komaf mee maken:** kotte mèkke mei mooke
- **kruidtuin:** botanieken hof
- **koffiezakje:** kaffeibes
- **kotsen:** geubele
- **laarzen:** galosje
- **lade, schuif:** een schoeëf
- **Leuvense kachel:** Leivese stauf
- **langs de voordeur binnen en door de achterdeur buiten:** dei de veidei dei en zoewe dei dachterd-ei dei
- **lijm:** iekenis
- **lucifer:** allemekke - stekske
- **maaltanden:** baktanne
- **mager:** germ
- **margrietjes:** miëzeenekes
- **Martelarenlaan:** Belvie
- **meid voor alle werk:** schimmelmaase
- **meikever:** vliegevligger
- **doopmoeder:** pèkke
- **mompelen:** mulmmele
- **Naamse vest:** Den Boelevaar

- **nakijken:** visanteire
- **navel:** nogelenboik
- **neuskorsten:** korinte
- **nietsnut:** poapeplekker
- **onderbroek:** kalson
- **onderhemd:** e boike
- **onnozelaar:** kwiebes
- **onzin:** flaavekil
- **oog:** uëch
- **oor:** uër
- **op stap gaan:** up radaï gon
- **oude vrouw:** aa mei
- **opschepper:** sniézeiker
- **oud brood:** aabakke broo
- **oude man:** paikke
- **paardestaart:** pjeirecheit
- **pannenkoeken:** koekebakkekoek
- **pantoffels:** moale
- **Pater Damiaanplein:** de pottokesmèt
- **pissebed:** verrekesbiejst
- **plagen:** pessekweire
- **postzegel:** nen tember
- **proficiat:** alaboneur
- **pruijk:** parik
- **regenjas:** nen eimpermejabel
- **remmen:** frenejjre
- **rits van een broek:** een spin
- **rolluiken;** perchenne
- **ruzie:** lajeir
- **schaar:** sjier
- **schaatsen:** schoaverdijne
- **schaduw:** lummerte
- **scheenbeen:** cheine
- **schort:** ne veschuët
- **Schrijnmakersstraat:** Scrensstroat
- **schrijven:** schroëve
- **slager:** biënaver

- **slapen:** sloop
- **slecht onthouden:** ontaven
- von 's neunes tot twelev ière
- **slenteren:** stessele
- **piegelei:** pjeiruug
- **spuwen:** spiejke
- **staartbeentje:** e sjètsbieëñke
- **stadspark:** gieelehof
- **station:** stosse
- **stekelbessen:** knoessele
- **stofjas:** kaspoechère
- **storting (geld):** stetting
- **straks:** astrien
- **strelen:** fleire
- **struik:** oechel
- **taart:** toot
- **tante:** matant
- **terug:** vrum
- **het tocht hier:** et trekt iël
- **traag zijn:** lanterfant
- **trapje:** schabelleke
- **treuzelen:** taffele
- **turnen:** jummenas
- **uur:** iere
- **uw best doen:** eu devuuëre deun
- **uw voeten eraan vegen:** eu kammezuil onveigen
- **vader:** voar
- **van iets aangedaan zijn:** 't sjekke gekapt zen
- **veehandelaar:** biestjemarchant
- **veel bewegen:** wezzelen
- **veiligheidsspeld:** toedespel
- **ver:** woad
- **vereniging:** sjoseteit
- **viezerik:** pottefar
- **violtjes:** pencékes
- **vlekje in onderbroek:** ammelieke
- **vlinder:** pimpel

- **vrederechter:** juste pei
- **vroedvrouw:** verwoores
- **vuilniswagen:** voëlkar
- **wanorde:** annekensnest
- **washandje:** bézzeke
- **wasspeld:** spieke
- **wenksbrauwen:** wingsbraave
- **wieldoppen op auto:** enjoli-veurs
- **wortelen:** poëte
- **zagevent:** zoogbes
- **zakdoek;** tèsneisdeuk
- **ze viel flauw:** ze veel in d'umbacht
- **zeer mooi:** t'is in giën pan gescheite
- **zo gek als iets:** zoe zot as een achterdei
- **zwanger zijn:** in pozeese zen

In dit overzicht zijn 156 woorden opgenomen, of circa 20 % . Het is duidelijk dat de Franse taal invloed gehad heeft op het taalgebruik. Ik laat het aan de volgers over om dit al dan niet te skippen of te scrollen tot een woord de aandacht trekt. Hoe zou men dat in mijn dialect verwoord hebben? Door de quiz die de voorstelling kleurde bleek alras dat de meerderheid van de aanwezigen onvervalste Leuvenaars zijn. Volgens Eddy ging het te vlug.

Vervolgt volgende week met **“Leivense straatnamen”**
Willy Depoorter

Verslag bezoek Liggo Naftora Senegal Jan.- Feb. 2023

Werkgroep Liggo Naftora (Senegal): Guido en Nelly Decerf uit Bierbeek ondersteunen de vrouwen in een klein dorpje Samba Dia in Senegal. Door de bouw van een waterput, door meer vorming, door teeltverbetering, enz slagen zij er in om meer en betere landbouwproducten te telen en in een winkeltje te verkopen.

Na jaren van Corona is het ons dit jaar toegelaten en gelukt om terug

te gaan naar Senegal naar ons tuinbouwproject Liggo Naftora. We vertrokken 20 januari, zoals gewoonlijk, met zoveel mogelijk bagage. We wisten al op voorhand dat deze reis anders zou worden dan alle (25) vorige, wij moeten het immers doen zonder onze chauffeur, gids en jarenlange vriend Rigobert die op 56-jarige leeftijd overleden is in

2021, een jaar dat wij niet konden gaan omwille van Corona. Alles verliep vlot zowel bij vertrek in Zaventem als bij aankomst op de Senegalese luchthaven. We hadden van thuis-uit een auto gehuurd en die stond dan ook voor ons klaar. Dit jaar was dus Guido zelf chauffeur en ik kan u verzekeren het verkeer en de wegen zijn in Senegal niet zoals hier, je hebt er altijd (zelfs met 2) ogen te kort. Maar het is allemaal vlot gegaan zelfs de politie-controles. Eens aangekomen in Ndangane (waar we logeren) willen we zo rap mogelijk naar het tuin-terrein in Samba Dia. Zoals we al op voorhand wisten waren er problemen met water, de hoeveelheid water in de putten was wel ok maar 2 pompen waren aan vervanging toe en 1 pomp moest hersteld worden. Na overleg met Amadou, de verantwoordelijke en met ons budget in het achterhoofd begonnen de besprekingen om te kijken wat mogelijk was. Het terrein was maar voor een gedeelte bewerkt geweest en dat is zeker niet de bedoeling. Op zeer korte tijd werd er beslist 2 nieuwe pompen te kopen, bijkomende zonnepanelen, en de 3de pomp te herstellen. Gelukkig vonden we snel iemand die de pompen en zonnepanelen voor een goede prijs kon installeren. De percelen die bewerkt zijn leverden vooral kolen maar ook ajuin

en paprika en senegalese aubergines op. Tijdens ons verblijf werden er ook nog verschillende stroken kolen bijgeplant, kolen zijn blijkbaar erg in trek en leveren een goede prijs op. Amadou is alleszins erg gemotiveerd en een werker, hij is ook altijd klaar om anderen te helpen. Vóór we naar huis gingen werkte weer alles en had het terrein een heel ander zicht. Alle percelen zijn weer gebruiksklaar, er is water en er is volle zon voor de panelen, het is nu aan hen om er te werken en er van te genieten. Iedereen is opgewekt en blij en vol goede moed.

Het probleem blijft natuurlijk de investeringen en Guido heeft dan ook een serieuze discussie gehad met Amadou waar o.a afgesproken wordt dat: In de toekomst de herstellingen door henzelf tijdig moeten uitgevoerd worden, zodat alles blijft functioneren. Ze het terrein volledig moeten benutten en alle materiaal als pompen en panelen moeten onderhouden en dat ze moeten streven naar verbetering, zoals bv de goute à goute die ze zelf geïnstalleerd hebben, dat is verbetering. Na een goede oogst (en die zijn er zeker) ieder lid een bijdrage moet leveren om een kas aan te leggen met reserve in geval van een of andere panne. Dat heeft Guido al veel eerder gevraagd maar is nog steeds niet in voege. Dat blijft moeilijk voor hen, geld beheren is niet hun sterk-

te kant.

We maken van de gelegenheid gebruik om ook de scholen eens terug te bezoeken, dat is ook lang geleden, er zijn daar intussen toch een aantal verbeteringen, kwestie van klaslokalen, de stylo's en potloden die we meehadden werden met dank aanvaard. We wonen zoals altijd ook de mis bij op het eiland Mar Lodge, een mis die ditmaal 2 uur duurde (er was een doop) maar een hele belevenis is dat met veel volk, veel zang en djembe. We bezoeken ook de gehandicapte jongen Assan die met zijn ouders en 3 andere kinderen in een éénkamer huisje woont, recent hebben zij er toch een toilet en “douche-ruimte” kunnen bijbouwen. Het zijn de hele tijd goed gevulde dagen, met temperaturen van 30 graden en meer.

Met veel goede moed, blij, gelukkige mensen en een terrein dat weer volledig benut kan worden nemen we, na ongeveer 3 weken ter plaatse, afscheid van het terrein maar ook van alle families. Ze zien ons graag volgend jaar terug en overtuigen ons er van dat ze hun uiterste best gaan doen. Met al deze beloften zien wij uiteraard uit naar een volgend bezoek, Senegal blijft ons boeien.

Guido en Nelly
13.2.2023